

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Στο άρθρο αυτό ο Στ. Χόκινγκ εξετάζει τη σχέση του ανθρώπου με τον πλούτο. Αρχικά, προβληματίζεται για τον ρόλο των χρημάτων και με αφορμή το Βρετανικό δημοψήφισμα αναγνωρίζει την επιρροή τους στη σύγχρονη κοινωνία. Ο ίδιος θλίβεται για την αποχώρηση της Βρετανίας από την Ε.Ε. λόγω της διακοπής των ευρωπαϊκών κονδυλίων προς τους Βρετανούς επιστήμονες, αλλά και της αδυναμίας κρατικής ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία - ενίσχυσης πολύτιμης για τον ίδιο, επαγγελματικά και ατομικά. Αναγνωρίζει, ωστόσο, όπως και πολλοί άλλοι, ότι ο πλούτος δεν αποτελεί αυτοσκοπό, εγείροντας ερωτήματα για τη βαθύτερη αξία του. Διαπιστώνει, τελικά, ότι για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που απειλούν τον πλανήτη απαιτείται συνεργασία, επαναπροσδιορισμός των αξιών μας και δικαιότερη κατανομή του πλούτου. Έτσι, αισιοδοξεί πως εμπλουτίζοντας το νόημα του πλούτου οι άνθρωποι θα προοδεύουν απεριόριστα.

127 λέξεις

B1.

α) Οι Βρετανοί επιστήμονες δεν θα θιγούν από την αποχώρηση της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. **Λάθος**

β) Ο συγγραφέας αντιμετωπίζει τον πλούτο ως κάτι ανούσιο και περιττό. **Λάθος**

γ) Οι κίνδυνοι που απειλούν τον πλανήτη και την ανθρωπότητα στο σύνολό της καθιστούν αναγκαία τη συνεργασία όλων. **Σωστό**

δ) Εάν δεν επαναπροσδιοριστούν οι αξίες μας σε σχέση με τον πλούτο οδηγώντας στη δικαιότερη διανομή του, θα επικρατήσει ο φθόνος κι ο απομονωτισμός. **Σωστό**

ε) Ο συγγραφέας είναι αισιόδοξος τόσο για την ορθότερη αντιμετώπιση του πλούτου, όσο και για τα αποτελέσματα της συνεργασίας των ανθρώπων. **Σωστό**

B2. Το είδος του κειμένου είναι άρθρο και αυτό αποδεικνύεται από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του (μπορούν να επιλεγούν τρία από τα επόμενα):

- Αφορμάται από ένα επίκαιρο γεγονός και συγκεκριμένα το Brexit, όπως φαίνεται στη 2^η παράγραφο με την αναφορά στο δημοψήφισμα της Βρετανίας («Η απόφασή του δημοψηφίσματος της Βρετανίας...»).
- Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Guardian.
- Γράφεται από τον διακεκρμένο επιστήμονα Στίβεν Χόκινγκ.

- Έχει πολιτικό - κοινωνικό περιεχόμενο, αφού με αφορμή το δημοψήφισμα των Βρετανών για την αποχώρηση της χώρας τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση εξετάζει τον ρόλο του πλούτου στην ανθρώπινη κοινωνία.
- Ο συγγραφέας σχολιάζει και αναλύει το παραπάνω επίκαιρο θέμα.
- Έχει τίτλο: «Για το ανθρώπινο είδος και τη μανία του πλούτου».

B3. α) Τα δομικά μέρη της 5^{ης} παραγράφου είναι τα ακόλουθα:

Θεματική περίοδος: «Τα χρήματα είναι επίσης ... άνθρωπος.»

Λεπτομέρειες – σχόλια: «Έχω μιλήσει ... περισσότεροι άνθρωποι.»

Κατακλείδα: «Γι' αυτό και βλέπω ... ως αυτοσκοπό.»

β) Ένας από τους τρόπους ανάπτυξης που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας είναι :

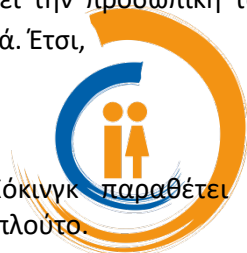
- **με αίτιο – αποτέλεσμα:** «οι περικοπές των κρατικών δαπανών στη Βρετανία θα μειώσουν ακόμη περισσότερο την υποστήριξη που παρέχεται σε μαθητές με αναπηρία», όπου ως αιτία επισημαίνεται η περικοπή των δαπανών, με αποτέλεσμα τη μείωση της χρηματικής ενίσχυσης των μαθητών με αναπηρία.
«Στην περίπτωσή μου, φυσικά, τα χρήματα όχι απλώς βοήθησαν την επαγγελματική σταδιοδρομία μου, αλλά είναι επίσης αυτά που με κράτησαν κυριολεκτικά ζωντανό. Γι' αυτό και θα ήμουν το τελευταίο πρόσωπο που θα επέκρινε τη σημασία του χρήματος.», όπου ως αίτιο της άρνησής του να επικρίνει το χρήμα (αποτέλεσμα) παρουσιάζει την σημαντική προσφορά του (χρήματος) στην επαγγελματική του σταδιοδρομία και στη ζωή του γενικότερα.
ή
- **με παραδείγματα:** «Στην περίπτωσή μου... ζωντανό.», όπου ως παράδειγμα για τη χρησιμότητα της οικονομικής ενίσχυσης προβάλλει τον εαυτό του, αλλά και στο τέλος: «είτε πρόκειται για ιδέες, είτε για την υγεία, είτε για την ασφάλεια», όπου παρουσιάζονται διαδοχικά πιθανοί σκοποί για τους οποίους θα μπορούσαν να αποδειχθούν χρήσιμα τα χρήματα.

B4. α) Μέσω των ερωτήσεων στην 6^η παράγραφο:

- ✓ δίνεται έμφαση στο θέμα που θίγει ο συγγραφέας
- ✓ κινητοποιείται ο προβληματισμός του αναγνώστη
- ✓ εκφράζεται αμφιβολία και σκεπτικισμός για την βαθύτερη αξία των χρημάτων
- ✓ εξασφαλίζεται η αλληλουχία και η συνοχή, καθώς τα ερωτήματα λειτουργούν ως μετάβαση προς τις επόμενες παραγράφους, όπου ο συγγραφέας βγάζει τα συμπεράσματά του για τη στάση που πρέπει να κρατήσει η ανθρωπότητα απέναντι στον πλούτο
- ✓ γίνεται επίκληση στο συναίσθημα
- ✓ δίνεται στο κείμενο χαρακτήρας διαλόγου ανάμεσα στον συγγραφέα και τον αναγνώστη
- ✓ επιτυγχάνεται αμεσότητα, ζωντάνια, ενάργεια, παραστατικότητα, ευθύτητα.

β) Με τη χρήση του α' ενικού προσώπου ο συγγραφέας εκφράζει την προσωπική του άποψη για τον πλούτο και τα χρήματα, αλλά και τη σχέση του με αυτά. Έτσι,

- ✓ επιτυγχάνει αμεσότητα, ζωντάνια, ευθύτητα, οικειότητα
- ✓ επικρατεί προσωπικός τόνος
- ✓ τα λεγόμενά του έχουν εξομολογητικό χαρακτήρα και
- ✓ αποδίδεται εσωτερικός μονόλογος, καθώς ο Στ. Χόκινγκ παραθέτει το προσωπικό του βίωμα και τη στάση του σε σχέση με τον πλούτο.

B5. α) Το επιχείρημα οργανώνεται με επαγωγικό συλλογισμό και με τη μορφή της γενίκευσης. Η γενίκευση στηρίζεται σε επαρκή στοιχεία. Τα παραδείγματα περιβαλλοντικής καταστροφής που παραθέτει ο Χόκινγκ είναι επαρκή και οδηγούν με βεβαιότητα στο γενικό συμπέρασμα ότι «ο πλανήτης και η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις». Πρόκειται δηλαδή για τέλεια επαγωγή που οδηγεί σε βέβαιο συμπέρασμα.

β) Ένας τρόπος πειθούς στην 7^η παράγραφο του κειμένου είναι:

- η **επίκληση στη λογική** και επιτυγχάνεται με τη χρήση **επιχειρήματος** σε όλη την έκταση της παραγράφου και με την παρουσίαση **τεκμηρίων** και συγκεκριμένα παραδειγμάτων: «η αλλαγή του κλίματος,... η μόλυνση των ωκεανών κτλ.» και αλήθειας: «Ο πλανήτης μας και η ανθρωπότητα ως είδος, αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις ... πολύ σοβαρές»

ή

- η **επίκληση στο συναίσθημα** που επιτυγχάνεται με χρήση α' προσώπου: «απαιτούν από εμάς να συνεργαστούμε», με μεταφορικές εκφράσεις: «Ο πλανήτης μας και η ανθρωπότητα ως είδος, αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις.» και συγκινησιακά φορτισμένες λέξεις: «να συνεργαστούμε, σε ένα κοινό όραμα και με μια συνεργατική λογική που θα διασφαλίσει ότι η ανθρωπότητα θα επιβιώσει.».

B6. α) Το είδος της σύνταξης είναι ενεργητική και μπορεί να μετατραπεί ως εξής:

Η αξία του πλούτου αρχίζει να αμφισβητείται από τους ανθρώπους. Και τίθενται από αυτούς ουσιαστικά ερωτήματα.

β) Οι ακόλουθες λέξεις και φράσεις χαρακτηρίζουν ένα επίσημο ύφος λόγου. Να αποδώσετε με ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο τις υπογραμμισμένες λέξεις:

- 1) **διαμεσολαβητή** = μεσάζοντα
- 2) **εκπλήρωσης** = πραγματοποίησης, ολοκλήρωσης
- 3) **παροδικοί** = προσωρινοί, πρόσκαιροι
- 4) **κατανέμουμε** = μοιράσουμε
- 5) **συμπεριλάβουμε** = προσθέσουμε

Γ.

Η μανία του πλούτου και ο πλούτος της αληθινής ζωής...

Ο θάνατος του μεγάλου αστροφυσικού Στίβεν Χόκινγκ προκάλεσε τη βαθιά θλίψη όλης της ανθρωπότητας... Από έναν επιστήμονα τέτοιου μεγέθους και την ίδια στιγμή από έναν άνθρωπο τέτοιας ψυχικής δύναμης η ανθρωπότητα στάθηκε ευτυχής να αντλήσει όχι μόνο επιστημονικές γνώσεις, αλλά και γνώση ζωής... Σε ένα από τα άρθρα του κατήγγειλε τη μανία του σύγχρονου κόσμου για τον πλούτο και κατέθεσε την προσωπική του άποψη για τον πραγματικό ρόλο της ύλης τόσο στη ζωή του κάθε ανθρώπου όσο και στη δική του. Ο μεγάλος επιστήμονας ενεργοποίησε βαθύτατους προβληματισμούς: ποιες είναι οι συνέπειες από το ακατάλυτο κυνήγι του πλούτου και της ύλης και πώς μπορεί τελικά ο σύγχρονος άνθρωπος να διεκδικήσει την αληθινή ευτυχία;

Ζητούμενο 1: Οι συνέπειες που έχει προκαλέσει στον σύγχρονο άνθρωπο το ακατάλυτο κυνήγι του πλούτου και της ύλης.

❖ Οι συνέπειες στον άνθρωπο: Αναπτύσσεται το πρότυπο του καταναλωτικού ατομικισμού. Ο «άνθρωπος - καταναλωτής»:

- Χάνει την ελευθερία του. Είναι υποδουλωμένος στην ύλη, άπληστος, ανικανοποίητος.
- Αλλοτριώνεται και χειραγωγείται στις επιλογές του, αφού παύει να κατευθύνεται από τις πραγματικές του ανάγκες και επιθυμίες.
- Εργάζεται με βασικό κίνητρο την απόκτηση υλικών αγαθών και όχι τη δημιουργία και την κοινωνική προσφορά. Επιπλέον, εργάζεται όλο και περισσότερο εις βάρος του ελεύθερου χρόνου του και άρα εις βάρος της συνολικής φροντίδας και καλλιέργειας της προσωπικότητάς του.
- Παραμελεί την ανθρώπινη επικοινωνία, τη φιλία, την αγάπη, αποξενώνεται από τον συνάνθρωπο. Γίνεται εγωιστής, ατομικιστής.
- Βιώνει οδυνηρά συναισθήματα, όπως φθόνο και ζήλεια για όσους μπορούν με άνεση να καταναλώνουν, ή υπεροψία και περιφρόνηση για όσους υστερούν.
- Εάν πάλι ο ίδιος δεν μπορεί να καταναλώσει ό,τι του προβάλλουν νιώθει αισθήματα μειονεξίας και κατωτερότητας. Ταυτόχρονα χάνει και την απόλαυση του βιωμένου και αγαπημένου αντικειμένου, αφού ωθείται από την ανάγκη διαρκώς να αντικαθιστά και να ανανεώνει ό,τι αποκτά.
- Απομακρύνεται από ουσιώδη ενδιαφέροντα και αδιαφορεί για την επίλυση σοβαρών κοινωνικών, πολιτικών προβλημάτων.
- Παθητικοποιείται και χάνει την ικανότητα να κρίνει.
- Γίνεται δεκτικός σε κάθε μορφή προπαγάνδας.
- Πνευματικά φθαρμένος και αδρανοποιημένος παγιδεύεται σε μια απατηλή αίσθηση οικονομικής ελευθερίας.

❖ Οι συνέπειες στην κοινωνία:

- Η αυξανόμενη ζήτηση των αγαθών οδηγεί στην άνοδο των τιμών τους και στην ένταση των πληθωριστικών φαινομένων.
- Ενδυναμώνεται ο καπιταλισμός, επομένως μεγαλώνει η οικονομική απόσταση των κοινωνικών τάξεων και η οικονομική εξάρτηση των αδύνατων χωρών που εισάγουν αγαθά από τις εύρωστες οικονομικά χώρες.
- Τα άτομα στην προσπάθειά τους να καταναλώσουν όλο και περισσότερα αγαθά καταφεύγουν στην υπερ-εργασία και τελικά στον υπέρ-δανεισμό και την υπέρ-χρέωση τους.
- Η κοινωνία απαρτίζεται από άτομα των οποίων οι ενέργειες επιδιώκουν την ποσότητα, την επίδειξη του πλούτου και όχι την ποιότητα ούτε την πνευματική και ηθική καλλιέργεια.
- Επέρχεται πνευματική και ηθική εξομοίωση, που κάνει όλους τους ανθρώπους ίδιους, εφόσον η μαζικότητα της παραγωγής των διαφημιζόμενων προϊόντων τυποποιεί το γούστο, τη συμπεριφορά και την ιδεολογία των ατόμων.
- Παράλληλα ευνοούνται οι διακρίσεις, οι ανισότητες και οι συγκρούσεις μεταξύ των ατόμων.
- Παρατηρείται έξαρση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας. «Σε μια κοινωνία όπου η αξία των πραγμάτων τοποθετείται πάνω από τον άνθρωπο και συστηματικά καλλιεργείται, προάγεται και "παράγεται" πλέον το έγκλημα». Β. Φίλιας, Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1986, σελ. 150.
- Εξαντλούνται οι πρώτες ύλες και μολύνεται το περιβάλλον εξαιτίας της εντατικοποιημένης βιομηχανικής παραγωγής καταναλωτικών προϊόντων.

Ζητούμενο 2: Πώς μπορεί ο σύγχρονος άνθρωπος να διεκδικήσει την αληθινή ευτυχία;

❖ Η αληθινή ευτυχία αποτελεί εσωτερική υπόθεση του ανθρώπου.

- ➔ **Μέσα από την υπεράσπιση ενός ισχυρού συστήματος** ανθρωπιστικών αξιών, προσδιορίζεται η συμπεριφορά του, εντάσσεται ομαλά στην κοινωνία, καθίσταται αποδεκτός, αλλά και αυτεξούσιος, παράγοντες στους οποίους θεμελιώνεται η ευτυχία.
- ➔ **Μέσα από την επίτευξη της αυτογνωσίας** ο άνθρωπος απαλλάσσεται από τα πάθη του και τα αρνητικά του συναισθήματα, καλλιεργεί τον σεβασμό στον εαυτό του και περιφρουρεί την αξιοπρέπειά του, αποδέχεται τον εαυτό του και συμφιλιώνεται με τις αρνητικές πλευρές του απαλλασσόμενος ταυτόχρονα από το σύνδρομο της κατωτερότητας και ανωτερότητας.
- ➔ **Μέσα από την δημιουργία και την προσωπική πρόοδο:**
 - Ο άνθρωπος όταν δημιουργεί έχει τη δυνατότητα να εκφραστεί ελεύθερα, να αισθανθεί την ικανοποίηση ότι κάτι παράγει, να εκτονώσει τις εσωτερικές του δυνάμεις και να αποσυμπιεστεί, να ανανεωθεί και να αναζωογονηθεί.
 - Η εύστοχη επαγγελματική επιλογή αποτελεί παράγοντα που συμβάλλει στην επίτευξη της ευτυχίας, εφόσον ο άνθρωπος αποκτά ταυτότητα, θέτει στόχους των οποίων την επίτευξη διεκδικεί, νιώθει την ικανοποίηση της προσφοράς, απολαμβάνει τους ηθικούς και υλικούς καρπούς των κόπων του, αντιμετωπίζεται με σεβασμό από την κοινωνία και καταξιώνεται.

❖ Η αληθινή ευτυχία βρίσκεται στις ανθρώπινες σχέσεις.

- στην ανιδιοτελή και υγιή αγάπη
- στην αληθινή φιλία
- στον πηγαίο και ειλικρινή έρωτα
- στη θαλπωρή της οικογένειας
- Όλα τα παραπάνω προκαλούν αίσθημα ασφάλειας και σιγουριάς, εφόσον ο άνθρωπος γνωρίζει ότι έχει συνοδοιπόρους στις δυσκολίες της ζωής και ανθρώπους σταθερούς για να μοιραστεί τη χαρά των επιτυχιών του.
- Ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα να επικοινωνήσει και να αισθανθεί τη χαρά της ανθρώπινης επαφής, να βιώσει συναισθηματική πληρότητα.
- Μπορεί να αλληλεπιδράσει θετικά με τους αγαπημένους του ανθρώπους, συνθήκη που επιτρέπει την εξωτερίκευση του εσωτερικού του κόσμου, την ανακούφισή του από την εσωτερική του ένταση.
- Αισθάνεται αυτοπεποίθηση, αφού αισθάνεται αποδεκτός από τους οικείους του.
- Ικανοποιεί την ορμέμφυτη ανάγκη του για συντροφικότητα και κοινωνική ζωή και διασφαλίζει τις ψυχικές συνθήκες που απαιτούνται για εσωτερική ισορροπία και γαλήνη.

❖ Η ανθρωπότητα οφείλει να διεκδικήσει κοινωνική γαλήνη και ισορροπία ως συνθήκη αναγκαία για την αληθινή ευτυχία του σύγχρονου ανθρώπου.

- **Οφείλει να διεκδικήσει την ειρήνη**, γιατί μέσα σε αυτήν οι άνθρωποι απολαμβάνουν ασφάλεια, ευημερία και επάρκεια αγαθών, μπορούν ελεύθερα να επιλέγουν στάση ζωής και να διεκδικούν την καλύτερη ποιότητά της, έχουν ευκαιρίες να προοδεύσουν και να αναπτυχθούν, μπορούν να απολαύσουν τις χαρές της ζωής και να ψυχαγωγηθούν.

- **Οφείλει να επιμείνει στην εδραίωση μίας υγιούς δημοκρατίας**, γιατί αποτελεί το μόνο πολίτευμα που κατοχυρώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα, που προάγει ένα κράτος δικαίου και πρόνοιας με θεμέλιο την ευνομία, την ελευθερία και την ισότητα, που προωθεί τη μόρφωση και την πολύπλευρη και σφαιρική καλλιέργεια των πολιτών της.

- **Οφείλει να διεκδικήσει την ευτυχία μέσα από την ατομική και συλλογική του προσπάθεια δημιουργώντας μία ανθρωπιστική κοινωνία**, η οποία να θεμελιώνεται στην κατανόηση προς τα προβλήματα του άλλου, στην αποδοχή της διαφορετικότητας και στην κοινωνική ανεκτικότητα, στην άμιλλα και στην παραδοχή της αξίας του άλλου, στον αλληλοσεβασμό, στον αλtruισμό και στην αλληλεγγύη.

Αναμφίβολα, η ευτυχία αποτελεί το μεγάλο ζητούμενο του ατομικού και συλλογικού βίου. Αποτελεί τον μόνο και αδιαπραγμάτευτο στόχο του ανθρώπου... Όμως τόσο η ίδια του η φύση, όσο και οι συνθήκες της εκάστοτε εποχής τον αποπροσανατολίζουν από την ουσία της ευτυχίας και τον ωθούν στην ματαιοδοξία που ενέχει το ατέρμονο κυνήγι του πλούτου. Χρειάζεται ίσως το ανθρώπινο είδος να ωριμάσει απαλλασσόμενο από την εμμονική επιδίωξη του πλούτου και να διεκδικήσει μία άλλη ποιότητα ζωής που να έχει ως αδιαπραγμάτευτες σταθερές της... αξίες διαχρονικές και αναλλοίωτες!

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΙΩΤΑ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ**

